

244

Všedné dni Budapešti

Od nášho vyslaného redaktora

■ SLUŽBYCHTIVOSŤ

Ak niečo nemám rád v cestopisoch a podobných útvaroch, potom je to opis, ako sa niekto dostal na miesto určenia. Napriek tomu ma isté okolnosti nútia postupovať proti vlastným zásadám a začať cestovanie vlastne záverom cestovania do Budapešti. Vtedy totiž vstúpil do kupé maďarský sprievodca a zdvorilo sa vyzvedal, kto vystupuje v Budapešti nielen kvôli miestenkám. Informoval sa, či si neželáme zo stanice taxi. Je to možné? — žasne náš človek. Bolo to možné. Nevie, či je to novinka, ale pred dvoma rokmi sa takéto služby neponúkali. Aká je to polahoda pre cestujúceho, obťažkaného balíkmi a neraz aj neznalosťou mesta, do ktorého prichádza, netreba zdôrazňovať.

Pravda, službychtivosť má svoje odôvodnenie. Dvojmiliónové veľkomesto zaznamenalo v poslednom čase prírastok taxíkov a taxislužby sa podarilo získať stovky nových vodičov. Vyše 1000 vozidiel premáva denne na uliciach. Nie je to ešte ideálny stav, ale oproti minulosti sa kdečo zlepšilo. Tohto roku mienia taxislužby rozšíriť park vozidiel o poľské Fiaty 125. Vo výhlade sú aj iné novinky. Len čo z Poľska dodajú mikrobusesy, zavedú nový druh služieb — traťové taxíky, ktoré by premávali po konštantnej trati a na určitých zastávkach, ale aj na znamenie, priberali zákazníkov. Predpokladané cestovné by sa pohybovalo od 1 do 8 forintov. Nové formy si pochopiteľne vynucuje život, ale slúži ku cti kompetentným, že sa snažia držať krok s potrebami. Veľkomesto nie je veľkomestom iba počtom obyvateľov, ale aj úrovňou služieb.

■ SLOVO O VÝKLADOCH

Hýria nápadmi, ale čo je ešte dôležitejšie — dostatkom tovarov. Aj večer poskytujú pastvu pre oči a navyše možno nazrieť nielen do výkladu, ale aj vojsť do otvoreného obchodu. To je na-

pokon známe. Menej známa (aj medzi domácimi) je nová iniciatíva niekoľkých obchodov. Iba náhodou som sa dozvedel, že v istých predajniach je lacnejšia káva, víno, kakao. Prišlo to ticho, bez reklamy. Ale už teraz sa ozývajú hlasy, že takáto zdanlivo nevýznamná akcia môže mať neočakávané dôsledky. Vystáva totiž otázka: ak v jednom obchode môžu predávať lacnejšie, prečo nie v inom? Nie je vylúčené, že značná časť konzumentov prejde ku „konkurencii“. To je už súťaž, na ktorú jej iniciátori zrejme nedoplatia. Väčší obrat prinesie väčší zisk. Nemenej dôležitá je však skutočnosť, že ceny nemusia nevyhnutne smerovať hore, že je možný pohyb aj opačným smerom.

■ INTERPELÁCIA V TERÉNE

O vzrastajúcej aktivite poslancov a zvyšujúcom podiele maďarského parlamentu v hospodárskom a politickom dianí krajiny sme už pred časom písali. V uplynulom týždni pribudol ďalší dôkaz. Budapeštianski poslanci sa vybrali do viačerých závodov textilného priemyslu. Išli sa na vlastné oči presvedčiť, ako to vyzerá s výrobou, s pracovnými podmienkami, v čom sú príčiny nedostatku niektorých výrobkov na trhu. Na poslednom zasadnutí parlamentu odzneli totiž aj kritické slová na adresu obchodu a výrobcov, že zmizli z regálov niektoré lacnejšie výrobky, napríklad flanel, hoci je po ňom dopyt. Teraz teda poslanci opäť zopakovali interpeláciu a žiadali odpoveď priamo v teréne. Riaditeľ združenia uviedol, že značnú úlohu zohral vplyv hospodárskej reformy, presnejšie — úverovej politiky na obchod, ktorý sa snažil znížiť svoje zásoby. Preto neobjednával tovar, čo teraz napráva tak, že výroba ani nestačí pokryť požiadavky. Negatívnu úlohu zohral aj názor, že lacný tovar nemá odbyť, že ľudia si žiadajú iba luxusnejšie výrobky. Nároky na kúpyschopnosť akiste vzrástli, ale početná je aj tá vrstva kupujúcich, najmä starších ľudí, čo si žiadajú lacnejší tovar. Poslanci si mohli urobiť obraz

aj o pracovných podmienkach výrobcov, ktoré sú v mnohých prípadoch nevyhovujúce. Pomôže iba modernizácia.

■ ŠTUDENTSKÁ ÚSTAVA

Nemálo sa, aspoň medzi študentmi, profesormi a zainteresovanými rodičmi hovorí o nových princípoch organizácie a činnosti univerzít a vysokých škôl univerzitného charakteru, ktoré vstúpili do platnosti začiatkom tohto roku. Nová ústava, ako ju tiež volajú, zvyšuje samostatnosť univerzít, rozširuje práva KISZ-u (komunistický zväz mládeže), jeho vplyv pri výchove a ochrane záujmov študentov. Dosiaľ táto úloha do značnej miery závisela od subjektívneho postoja jednotlivých univerzitných činiteľov, teraz sú kompetentní činitelia povinní brať do úvahy názory mládežníckej organizácie.

To je iba jeden dôvod záujmu. Druhý spočíva v novej úprave štendií, ktoré akiste značne podnietia študijnú aktivitu, pretože dobrí študenti budú na tom dobre. Vynikajúci študenti, ale to už musí byť v istom zmysle extratrieda, môžu dostať až 1500 forintov mesačne. Pravda, priemer nedosahuje túto sumu, ale v každom prípade umožní študentom venovať sa štúdiu a nie hľadať bočné zamestnanie.

■ SERIÁL

V stredu večer mi Budapešť pripomínala Bratislavu v nedeľu večer. Nie mesto, ale ľudia, ktorí sa náhlili domov k televízorom, stihli sledovať posledné, záverečné dejstvo veľkého špionážneho seriálu Riziko. Kapitán Klos, hrdina tohto príbehu z obdobia druhej svetovej vojny, učaril počas 17 týždňov divákovi. Jeho dobrodružstvá v boji proti fašistom boli zábavou a napätím v pravom zmysle slova. Po sedemnást pokračovaní nosil Klos uniformu nemeckého dôstojníka, aby v závere sa predstavil ako plukovník poľskej armády. Sympatický Stanislaw Mikulski sa stal idolom maďarskej mládeže, jeho fotografiu dostať v trafikách a údajne zdobí nejednu dievčenskú izbu. Teda úspech, pravdepodobne taký, ako u nás Sága rodu Forsytovcov. Ak všetko dobre pôjde, hádam stihnem jej nedeľňajšie pokračovanie. Len aby vlak nemeškal.

Budapešť — Bratislava

PAVOL ČIPKA